

ŠTO JE DISKRIMINACIJA

I KAKO SE OD NJE ZAŠTITITI

Savez organizacija za podršku
osobama s intelektualnim teškoćama FBiH SUMERO
Sarajevo, Sutjeska 18
Telefon: 00387 33 268 641
Fax: 00387 33 268 640
info@sumero.ba
www.sumero.ba

Za izradu ove publikacije korišteni su materijali izrađeni od
Udruge za samozastupanje Zagreb

Autori:

Zdenka Petrović
Milica Varjačić
Đorđina Budimić
Fadil Špuren
Damjan Janjušević

Priprema za štampu:
T&T concept d.o.o. Sarajevo

Za izradu brošure korištene su slike i simboli © **Widgit Software**
Tel: +44 1223 425558 Web: www.widgit.com

Sve slike i simboli korišteni u ovoj brošuri vlasništvo su
Widgit Software i ne mogu se koristiti bez odobrenja vlasnika.

Ova publikacija izrađena je uz finansijsku podršku Europske unije a u okviru projekta "Balkanska mreža za socijalnu inkluziju" koji sprovode: Kosovo Mental Disability Rights Initiative (K-MDRI), Inicijativa za prava osoba sa mentalnim invaliditetom Srbija (MDRI-S), People In Need (PIN) i Savez organizacija za podršku osobama s intelektualnim teškoćama FBiH Sumero. Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost organizacija People In Need i Sumero i ne odražava stavove Europske unije.

Projekat je sufinansiran od strane Češke agencije za razvoj i Ministarstva spoljnih poslova Republike Češke u okviru Češkog razvojnog programa za saradnju.

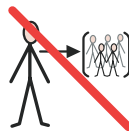
ŠTA JE DISKRIMINACIJA I KAKO SE OD NJE ZAŠTITITI

Sarajevo, 2012.

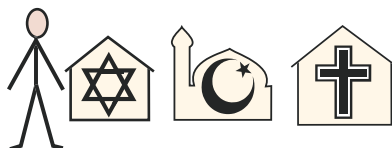
Šta je diskriminacija?

Diskriminacija je kada se prema tebi postupa lošije nego prema drugim ljudima samo radi neke tvoje osobine.

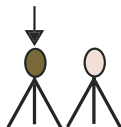
Naprimjer ako se drugi ponašaju lošije prema tebi samo zato što si:

- druge vjere ili nacije

- druge boje kože

- osoba s invaliditetom

- muškarac ili žena

- homoseksualac

- starija osoba

Ima mnogo načina na koji ljudi mogu biti diskriminirani.

Naprimjer:

- kada im se **zabranjuju** neke stvari na koje drugi ljudi imaju pravo
- kada trpe **uvrede, ponižavanja ili odbacivanje** samo zbog neke svoje osobine

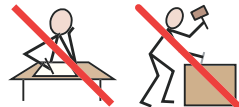
Primjeri diskriminacije

Zamisli da ti neko zabrani neke stvari samo zbog toga što si osoba s invaliditetom

Naprimjer:

- da ideš u vrtić ili školu zajedno s drugom djecom
- da se zaposliš na nekom radnom mjestu
- da izađeš na izbore i glasaš
- da odeš doktoru ili u bolnicu

- da se vjenčaš i osnuješ svoju porodicu

Zamisli da moraš trpiti uvrede, ponižavanje ili odbacivanje drugih samo zato što si osoba s invaliditetom.

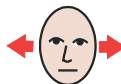

Naprimjer:

- da te neko od kolega na poslu vrijeđa

- da te poslodavac ne želi zaposliti iako bi taj posao mogao raditi jednako dobro kao i svaka druga osoba

- da te izbace iz voza ili autobusa iako imaš kartu kao svi drugi putnici

- da te neki službenik vrijeđa ili ti ne želi pružiti potrebne informacije

- da te nastavnici ili učenici u školi vrijeđaju ili ti se rugaju

Sve ovo su primjeri diskriminacije. Ako ti se neka od ovih situacija dogodila znači da si doživio diskriminaciju.

Diskriminacija je zabranjena.
Onaj ko te diskriminira krši zakon i
zbog takvog ponašanja može biti kažnjen.

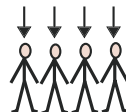
Najvažniji zakon koji u Bosni Hercegovini štiti ljude
od diskriminacije zove se Zakon o
zabrani diskriminacije.

Ko te sve može diskriminirati

Diskriminacija ti se može dogoditi na skoro
svakom mjestu i od skoro svake osobe.

Naprimjer možeš doživjeti diskriminaciju
od:

- drugog čovjeka ili grupe ljudi
- državnih ustanova i tijela kao što su
sud, bolnica, škola, centar za
socijalni rad, policija, pošta, vojska,
ministarstva, gradska uprava i ostale
javne službe
- medija kao što su novine, televizija ili
internet stranice

- poslodavca

- udruženja ili sportska društva

- preduzeća, banke, trgovine

Zato je važno prepoznati diskriminaciju i boriti se protiv nje.

Svako od nas može pomoći u borbi protiv diskriminacije.

Ponekad se nije lako boriti sam protiv diskriminacije.

Zato Savez SUMERO pruža podršku osobama s intelektualnim teškoćama da se bore protiv diskriminacije.

Primjeri ponašanja koja nisu diskriminacija

Ponekad se drugi ljudi ponašaju ružno prema tebi ali te ne diskriminiraju.

Nije svako ružno ponašanje diskriminacija.

Ponekad su ljudi prema tebi nepristojni ili nekulturni ali te ne diskriminiraju.

Evo nekoliko primjera koji ne predstavljaju diskriminaciju:

Kada prodavač nije dovoljno ljubazan prema tebi.

Kada te neko ne želi zaposliti jer nisi obrazovan za to zanimanje.

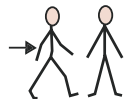
Kada je šef ljut na tebe jer si zakasnio na posao.

Kada te izbace iz voza ili autobusa zato što nemaš kartu ili je ne želiš platiti.

Kada te komšija ne želi pozdraviti.

Kada se neko ne želi družiti s tobom.

Kada neko ne želi biti tvoja djevojka ili dečko.

Sve ove stvari nisu ugodne i zbog njih se osjećamo loše.

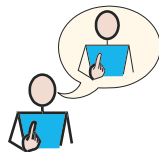

Ipak ovakve stvari se događaju svim ljudima bez obzira da li su vjernici, osobe s invaliditetom, koja im je boja kože, da li su žene ili muškarci.

Zato se tu se ne radi o diskriminaciji.

Mišljenja samozastupnika o diskriminaciji

Ovdje ćemo vam predstaviti priče članova Udruge za samozastupanje iz Republike Hrvatske.

Oni smatraju da su bili diskriminirani samo zato jer su osobe s intelektualnim teškoćama.

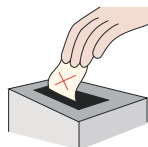
Fadil:

Oduzeta mi je poslovna sposobnost jer sam osoba s intelektualnim teškoćama.

Niko mi nije ni rekao da više nemam poslovnu sposobnost.

To sam saznao kad sam došao glasati, pa nisam mogao.

Više nemam pravo glasati, a želim.

Jagoda:

Bila sam smještena u zavod protiv svoje volje samo zato što sam osoba s intelektualnim teškoćama.

Dugo sam se borila da dođem živjeti u zajednicu.

Suzana:

Ja sam htjela ići u redovnu školu, ali me škola nije primila.

Morala sam ići u specijalnu školu daleko od svoje porodice.

Ja nisam htjela biti u specijalnoj školi.

To je diskriminacija.

Treba se svima pružiti podrška u redovnoj školi.

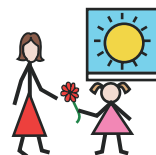
Jagoda:

Kada sam rodila kćer nisu mi dali da je odgajam.

Nisam mogla ni živjeti s njom.

Dali su starateljstvo mojoj mami.

To je diskriminacija.

Štefica:

Kad sam bila bolesna doktor mi je rekao da izađem van i pozvao vozačicu koja me je dovela.

Njoj je rekao da moram na operaciju.

Meni nije ništa rekao.

Svi osim mene su znali da moram na operaciju.

Suzana:

Mojoj mami je oduzeta poslovna sposobnost jer je osoba s intelektualnim teškoćama.

Neko je zaključio da ona nije sposobna sama donositi odluke. To nije u redu.

Ona je puno toga znala, i kuhati i spremati i odgojila je 4 djece.

Štefica:

Nazvala sam trgovinu da pitam kakvih sve vešmašina imaju.

Prodavačica je rekla da zove neko mentalno retardiran i poklopila mi je slušalicu.

Nije mi htjela dati informaciju jer sam osoba s intelektualnim teškoćama.

Borba protiv diskriminacije

Svaka diskriminacija ponižava čovjeka.

Zato se svi trebamo uključiti u borbu protiv diskriminacije.

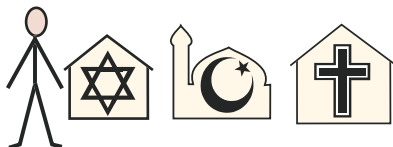
Ne smijemo biti ravnodušni kada vidimo da drugog čovjeka vrijeđaju i ponižavaju samo zato što je:

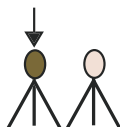
- homoseksualac

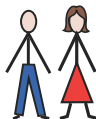
- druge nacionalnosti ili vjeroispovijesti

- drukčije boje kože

- žena ili muškarac

- starija osoba

- osoba s invaliditetom

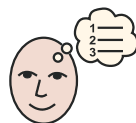

Ne trebamo šutjeti i trpjeti kada osjetimo da nas neko diskriminira samo zato što smo osobe s invaliditetom.

Trebamo dići svoj glas protiv diskriminacije.

U borbi protiv diskriminacije možeš zatražiti pomoć nekih udruženja.

Udruženja ti mogu pomoći da prepoznaš diskriminaciju i da se od nje zaštitiš.

Savez SUMERO pomaže osobama s intelektualnim teškoćama da prepoznaju diskriminaciju i da joj se suprostave.

Postoje i druga tijela čija je zadaća borba protiv diskriminacije.

Svaki čovjek kojem se događa diskriminacija može se obratiti Instituciji ombudsmena/ombudsmana za ljudska prava Bosne i Hercegovine.

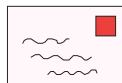
Ombudsmen/Ombudsman štiti sve ljude od diskriminacije i pazi da se diskriminacija ne događa.

Ako misliš da ti se događa diskriminacija možeš se obratiti ombudsmenu na broj telefona: 033 666 006

ili pisati na adresu:

Institucija ombudsmena/ombudsmana
za ljudska prava Bosne i Hercegovine
Grbavička br.4
71000 Sarajevo, BiH

Preko interneta se može poslati e-mail na adresu: info@ombudsmen.gov.ba

Također postoji Savez SUMERO.

On štiti osobe s intelektualnim teškoćama od diskriminacije.

Savezu SUMERO se možeš obratiti ako te neko diskriminira i oduzima ti neko tvoje pravo.

Savez SUMERO

možeš nazvati na broj telefona :

033 268 641

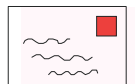
ili pisati na adresu:

Savez organizacija za podršku osobama
s intelektualnim teškoćama FBiH

SUMERO

Sutjeska br.18

71000 Sarajevo

Preko interneta se može poslati e-mail na
adresu:

info@sumero.ba

Ako želite više informacija

Ako imate bilo kakvih dodatnih pitanja

Molimo Vas da nam se obratite
na sljedeće adrese ili brojeve telefona

Savez organizacija za podršku osobama
s intelektualnim teškoćama FBiH
SUMERO
Sarajevo, Sutjeska 18

Telefon: 033 268 641

Fax: 033 268 640

e-mail: info@sumero.ba

